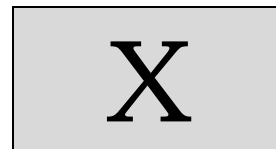

**Etapă județeană/a sectoarelor municipiului București a
olimpiadei de fizică
15 februarie 2020
Probă scrisă**

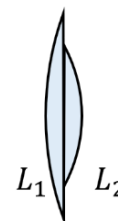

Pagina 1 din 2

Problema 1 (Lentile)

(10 puncte)

Două lentile plan convexe cu diametre ale fețelor plane diferite $d_1 > d_2$, sunt lipite coaxial ca în figură. Se montează ansamblul lentilelor pe un banc optic pe care am pus un obiect luminos (flacăra unei lumânări) și un ecran alb la distanța D față de obiect. Deplasăm ansamblul lentilelor între obiect și ecran, fără a modifica distanța D ; se observă că pe ecran se formează patru imagini clare ale obiectului. Se modifică D și se repetă procedeul descris mai sus. În tabelul alăturat sunt prezentate datele rezultate în urma măsurătorilor. S-a notat cu x_1 distanța dintre obiect și ansamblul lentilelor.

- Explică de ce se formează patru imagini.
- Determină distanțele focale ale celor două lentile și erorile de determinare, utilizând datele din tabel.
- Care este numărul de imagini clare care se vor obține pe ecran în condițiile din enunț, în funcție de alegerea lui D ?
- Când distanța între obiect și ecran este $D_1 = 100$ cm, se așază ansamblul de lentile în poziția în care se obține pe ecran cea mai mare imagine clară. Se menține lentila L_1 fixă și se deplasează lentila L_2 pe distanța $d = 40$ cm pe direcția axului optic principal comun, spre ecran. În ce sens și pe ce distanță trebuie deplasat ecranul pentru a obține pe acesta o imagine clară?
- La ce distanță d^* trebuie poziționate cele două lentile, una față de cealaltă, pentru a obține un sistem pentru care mărirea liniară transversală să nu depindă de poziția obiectului?

D(cm)	x_1 (cm)
90	9
	30
	62
	80
95	9,5
	29
	67
100	86
	10
	29
	74
105	91
	9,5
	28
	78
110	96
	9
	27
	83
	100,5

Problema 2 (alunecări și jucării)

(10 puncte)

Un corp punctiform, cu masa m , se află la capătul A al unei scânduri care are la capătul B un opritor legat rigid de aceasta (Figura 1). Scândura are lungimea L și masa M și se află inițial în repaus. Coeficientul de frecare dintre scândură și suprafața orizontală pe care se află aceasta este $\mu = \mu_{static} =$

Figura 1

$\mu_{alunecare}$.

- Se imprimă corpului cu masa m o viteză v_0 orientată spre capătul B . Considerând că ciocnirea dintre m și opritor este una plastică, calculează distanța d_1 pe care se deplasează scândura după ciocnire. *Se neglijează frecarea dintre corp și scândură* ($\mu_1 = 0$).
- În condițiile punctului anterior, calculează distanța d_2 parcursă de scândură după ciocnire dacă *coeficientul de frecare dintre corp și scândură este* $\mu_1 = \mu$. Compară valorile d_1 și d_2 .

Consideră acum că, în locul corpului, se pune pe scândură o jucărie (cu motor) cu șenile, cu masa m . Prin telecomandă, motorașul jucăriei este pornit când aceasta se află în capătul A al scândurii; jucăria pornește din repaus spre B și se ciocnește plastic de opritor. Poți considera că dimensiunile jucăriei sunt mult mai mici decât lungimea scândurii.

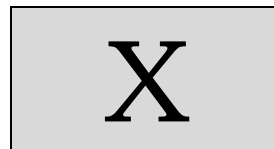
- Neglijând frecarea dintre scândură și suprafața orizontală pe care se află aceasta*, calculează distanța maximă d_0 pe care se deplasează scândura.

Consideră acum că există frecare între scândură și suprafața orizontală $\mu \neq 0$ iar, în timpul funcționării motorașului, jucăria acționează asupra scândurii cu forța constantă f .

- Considerăm $f \leq \mu(m + M)g$. Calculează distanța totală parcursă de scândură. Analizează rezultatul în funcție de valoarea lui f .

- Fiecare dintre problemele 1, 2, respectiv 3 se rezolvă pe o foaie separată care se secretizează.
- În cadrul unei probleme, elevul are dreptul să rezolve cerințele în orice ordine.
- Durata probei este de 3 ore din momentul în care s-a terminat distribuirea subiectelor către elevi.
- Elevii au dreptul să utilizeze calculatoare de buzunar, dar neprogramabile.
- Fiecare problemă se punctează de la 10 la 1 (1 punct din oficiu). Punctajul final reprezintă suma acestora.

**Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București a
olimpiadei de fizică
15 februarie 2020
Probă scrisă**

Pagina 2 din 2

- e) Considerăm $f > \mu(m + M)g$. Pentru ce valori ale lui f deplasarea totală a scândurii va fi orientată în sens invers mișcării jucăriei?

Se pune jucăria pe o suprafață rigidă pe care șenilele nu alunecă. Se pornește motorușul cu telecomanda. Consideră acum că puterea motorușului P este constantă.

- f) Care este viteza jucăriei la momentul t ?

Problema 3

(10 puncte)

Într-o incintă închisă (o capsulă), dotată cu aparate de măsură, se află un lichid cu densitatea ρ . Presiunea gazului din capsulă are valoarea p_0 . În lichid se introduce vertical un tub subțire, deschis la ambele capete. Secțiunea transversală a tubului este $S \ll S_{capsulă}$. Când lungimea porțiunii de tub aflată în afara lichidului are valoarea L , se închide capătul superior al tubului (vezi Figura 2) și se fixează tubul în această poziție. Se mărește încet (cvasistatic) temperatura sistemului de la T_0 la T , menținând constantă presiunea gazului din capsulă. Se neglijează modificarea densității lichidului în timpul încălzirii.

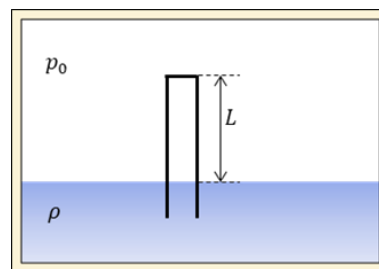

Figura 2

- a) Descrie transformarea urmată de gazul din tub.
b) Reprezintă grafic $p = f(V)$ pentru această transformare. Discuție în funcție de relația dintre p_0 și ρgL .
c) De câte ori se modifică distanța medie dintre două ciocniri succesive pentru moleculele din tub la dublarea temperaturii pentru cazul $p_0 = \rho gL$?

Consideră acum că, de pe o navă cosmică ce orbitează în jurul unei planete, capsula se trimite spre suprafața planetei, pe o traiectorie rectilinie verticală, cu viteza constantă v_0 . Sensorii din capsulă măsoară presiunea exterioară p în timp real și transmit datele laboratorului aflat pe nava mamă. În Figura 3 este reprezentată dependența presiunii atmosferice de timpul de mișcare a capsulei. Unitățile de măsură pentru presiune sunt arbitrare iar timpul este măsurat în secunde.

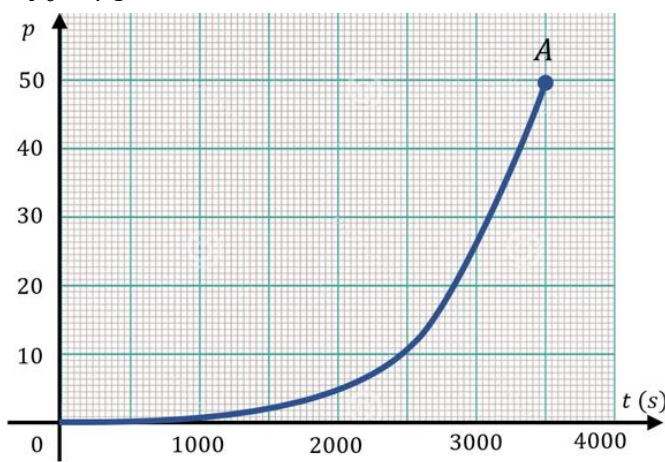

Figura 3

Ajunsă la sol, capsula măsoară temperatura la suprafață, $T = 700$ K, și accelerația căderii libere, $g = 10$ m/s². Se cunosc $R = 8,31$ J/(mol · K), $\mu_{CO_2} = 44$ g/mol.

- d) Determină viteza căderii capsulei, v_0 , știind că atmosfera este formată din dioxid de carbon (CO₂).
e) Care este temperatura atmosferei, T_h , la înălțimea $h = 15$ km deasupra planetei?
f) Estimează eroarea realizată în determinările anterioare și exprimă valorile experimentale cerute la punctele d) și e).

Probleme propuse de:

*Prof. Gabriela ALEXANDRU, Colegiul Național „Grigore Moisil”, București,
Lect. univ. dr. Mihai VASILESCU, Facultatea de fizică, UBB Cluj-Napoca,
Conf. univ. dr. Daniel ANDREICA, Facultatea de fizică, UBB Cluj-Napoca,
Prof. dr. Constantin COREGA, Colegiul Național „Emil Racoviță”, Cluj-Napoca.*

1. Fiecare dintre problemele 1, 2, respectiv 3 se rezolvă pe o foaie separată care se secretizează.
2. În cadrul unei probleme, elevul are dreptul să rezolve cerințele în orice ordine.
3. Durata probei este de 3 ore din momentul în care s-a terminat distribuirea subiectelor către elevi.
4. Elevii au dreptul să utilizeze calculatoare de buzunar, dar neprogramabile.
5. Fiecare problemă se punctează de la 10 la 1 (1 punct din oficiu). Punctajul final reprezintă suma acestora.